

OD REDAKCJI

Szanowne Czytelniczki, Szanowni Czytelnicy, Szanowne Osoby Czytelnicze,

pierwszy w 2024 r. numer „Zeszytów Naukowych” wydajemy tylko w części w tradycyjnym kształcie. Znalazło się w nim wprawdzie osiem artykułów problemowych, glosa, sprawozdanie z konferencji naukowej oraz omówienie orzecznictwa sądowego, tym razem jednak dodatkowo w numerze został zawarty bardzo ciekawy tekst łączący w sobie sprawozdanie i refleksje wokół tzw. procesu brzeskiego autorstwa pierwszego prezesa naszego samorządu dra Józefa Zycha. Mamy nadzieję, że każda osoba czytająca „Zeszyty” znajdzie w nim coś dla siebie.

Tekst otwierający, nie po raz pierwszy zresztą w naszym czasopiśmie, stanowi pytanie otwarte. Dorota Sylwestrzak pyta „Po co radcom prawnym samorząd?”, a czyni to w związku z wnioskiem skierowanym do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K 6/22. Autorka, wychodząc od zasady decentralizacji, zauważa proces ograniczania samodzielności samorządów, w szczególności terytorialnego oraz zawodowego, i stawia pytanie o zasadność pozostawienia samorządowi autonomii, w kontekście podniesionych argumentów przez autorów wniosku skierowanego do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K 6/22. Udziela też odpowiedzi, ale by się z nią zapoznać, trzeba sięgnąć bezpośrednio do tekstu. Mamy nadzieję, że pytanie o powody i cele istnienia samorządów zawodów zaufania publicznego będzie przedmiotem stałej refleksji, nie tylko naukowej, bo w tym zakresie nie ma raz na zawsze w pełni akceptowalnej dla wszystkich odpowiedzi.

W kolejnym artykule („Wyznaczanie radców prawnych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej w świetle orzecznictwa sądów administracyjnych”) Dawid Daniluk poddaje analizie nie tylko samą kwestię udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, ale bada przede wszystkim proces wyznaczania radców do udzielania nieodpłatnej pomocy

prawnej. Podnosi tu w szczególności problemowość możliwości udziału w tym postępowaniu wyłącznie radców prawnych zrzeszonych w danej okręgowej izbie radców prawnych. Na ile argumenty autora są przekonujące, pozostawiamy do indywidualnej oceny.

Trzeci artykuł zamieszczony w aktualnym numerze stanowi, jak wskazują sami autorzy, „praktyczny przewodnik dla podmiotów przetwarzających dane dążących do skutecznej ochrony danych osobowych w dynamicznym środowisku prawnym”. Aleksandra Klich i Bartosz Skrendo w tekście zatytułowanym „Od naruszenia bezpieczeństwa przetwarzanych danych osobowych do nałożenia kary przez Prezesa UODO – zagadnienia praktyczne” skupiają się bowiem na praktycznych aspektach zarządzania bezpieczeństwem danych osobowych w kontekście polskich regulacji prawnych. Autorzy wskazują, co powinien zrobić podmiot przetwarzający dane osobowe, aby uniknąć sankcji. Nie chodzi przy tym wyłącznie o spełnienie wymogów prawnych czy o wdrożenie środków bezpieczeństwa, ale także o takie działania prewencyjne, jak monitorowanie i szybkie reagowanie na incydenty oraz edukacja pracowników.

Na problematyce ochrony danych osobowych skupia się również Elżbieta Gudowska-Natanek w swoim opracowaniu „Prawo do sprzeciwu – szczególne uprawnienie decyzyjne podmiotu danych osobowych”. Autorka za cel opracowania postawiła zwrócenie uwagi na nieścisłości normodawcze znajdujące swój wyraz w rozporządzeniu 2016/679. W jej ocenie ochrona praw podmiotu danych osobowych bez pomocy profesjonalnego pełnomocnika może nie przynieść oczekiwanych rezultatów. Refleksja ta nie jest może na pierwsze wejrzenie bardzo nowatorska, niemniej jednak po zapoznaniu się z treścią opracowania można uzyskać kolejne argumenty na rzecz wzmocnienia pozycji profesjonalnych pełnomocników w życiu społecznym.

W artykule zatytułowanym „Hulajnogi elektryczne w perspektywie prawa karnego i prawa wykroczeń” jego autor Jan Kluza przypomina, że w 2021 r. dokonano uregulowania statusu prawnego hulajnóg elektrycznych, a także urządzeń transportu osobistego, na gruncie przepisów prawa o ruchu drogowym. Status kierującego takimi pojazdami wciąż nie jest jednak jasny, ponieważ nie ma pewności, czy nowe uregulowania dotyczące hulajnóg wchodzą w zakres definicji pojazdu mechanicznego, a w konsekwencji czy osoby takie mogą odpowiadać na gruncie niektórych typów czynów zabronionych określonych w Kodeksie karnym i Kodeksie wykroczeń. Wbrew pozorom, jeżeli weźmiemy pod uwagę skutki zderzenia takiego pojazdu znajdującego się w ruchu z pieszym lub innym pojazdem, ustalenie jego statusu staje się poważnym problemem prawnym dla nim kierującego. Interpretacja przedstawiona przez autora może zatem być pomocna dla praktyki prawniczej.

Następny artykuł, napisany przez Michała Czubałę, dotyczy podstaw apelacji w postępowaniu uproszczonym. Autor rozważył, czy w ramach tych podstaw dopuszczalne jest kwestionowanie ustaleń faktycznych sądu I instancji, jak również, czy sąd odwoławczy jest związany zarzutami podniesionymi w apelacji. W jego ocenie model apelacji w postępowaniu uproszczonym zbliżony jest do modelu apelacji pełnej, dlatego też sąd odwoławczy w postępowaniu uproszczonym nie jest związany zarzutami apelacji.

Tematem „Terminu wymagalności roszczeń odszkodowawczych związanych z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości na terenie obszaru ograniczonego użytkowania” zajął się Tomasz Jankowiak. W artykule autor ten rozważa wątpliwości odnoszące

się do terminu, od którego wymagalne staje się roszczenie bezterminowe wynikające z ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości na terenie obszaru ograniczonego użytkowania. Jego zdaniem w przypadku takich roszczeń stają się one wymagalne, gdy dłużnik nie spełnia świadczenia bez nieuzasadnionej zwłoki, po wezwaniu go do tego przez wierzyciela, i od tego też momentu powinny być zasądzone odsetki ustawowe za opóźnienie.

Część zawierającą artykuły problemowe zamyka tekst Jana Uniejewskiego o możliwościach prawnych i perspektywach osądzenia rosyjskiej agresji na Ukrainę. W opracowaniu wskazano, że osoby winne zaplanowania lub wykonania ataku na Ukrainę powinny ponieść odpowiedzialność, straty zaś powinny zostać wyrównane. Przeanalizowano również cztery potencjalne możliwości pociągnięcia sprawców tej agresji do odpowiedzialności karnej oraz zagadnienie odpowiedzialności międzynarodowej państwa agresora.

W dziale poświęconym glosom Witold Matejko poddaje krytyce wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2016 r., V KK 323/15, dotyczący obowiązku naprawienia szkody przez członka zarządu spółki w procesie karnym. W ocenie autora glosy założenie, że pomiędzy spółką z ograniczoną odpowiedzialnością a członkiem jej zarządu zachodzi tożsamość podmiotowa, jest sprzeczne z fundamentalnymi normami prawa cywilnego i prawa spółek handlowych. Wierzyciel nie ma podstaw prawnych, by dochodzić, na podstawie tytułu wykonawczego wydanego przeciwko spółce, należności od członka zarządu na etapie postępowania egzekucyjnego.

W części „Inne” odnajdą Państwo opracowanie dra Józefa Zycha, byłego Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych oraz byłego Marszałka Sejmu, który relacjonuje przebieg postępowania i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2023 r. (II KK 453/22) w sprawie tzw. procesu brzeskiego, jak również – jako pełnomocnik społeczny PSL w tym procesie – dzieli się swoimi refleksjami wokół uniewinnienia po 90 latach Wincentego Witośa. Tekst warty uwagi ze względu chociażby na to, że działania mec. Zycha w tym procesie przyczyniły się do modyfikacji linii orzeczniczej Sądu Najwyższego. Natomiast Aleksandra Głowczewska przygotowała sprawozdanie z V edycji Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Prawniczych Zawodów Zaufania Publicznego, która odbyła się 14 grudnia 2023 r. w Toruniu, pod patronatem „Radcy Prawnego. Zeszytów Naukowych”. Po raz piąty radcowie prawni, adwokaci, notariusze i komornicy sądowi dyskutowali o problemach prawnych związanych z wykonywaniem tych zawodów, tym razem pod hasłem „Dostęp do prawniczych zawodów zaufania publicznego”.

Na końcu zeszytu jak zawsze znajdziecie Państwo przegląd najnowszego orzecznictwa Sądu Najwyższego (za okres styczeń–marzec 2024) zredagowany przez Kacpra Milkowskiego. Korzystając z okazji, pragniemy Państwa serdecznie zaprosić do dzielenia się informacjami o różnego rodzaju środowiskowych działaniach naukowych w postaci sprawozdań i omówień.

Życzymy owocnej lektury!

W imieniu redakcji
Karolina Rokicka-Murszewska i Tomasz Scheffler